

dedagstelling

Leraar moet weer alle ruimte krijgen

Erg veel mensen gaan over het werk van een leraar. Ge-passioneerde mensen worden daardoor gemangeld. De stelling: **De leraar zelf moet het meer voor het zeggen krijgen.**

KIMON MOERBEEK

Een paar dagen geleden kwam ik een ex-studiegenote tegen. Laten we haar Fatima noemen. We hebben ooit samen een aantal vakken gevolgd aan de Universiteit van Amsterdam. Ze werkt op een leuke school in Amsterdam-Zuid. Ze is slim, mooi, creatief en ondernemend. Zo iemand die met flair door het leven zweeft. „Hoe gaat het?“, vroeg ik. Er volgde een relaas dat ik maar al te goed ken. Kort samengevat: „Fantastisch werk met de kids! Heel inspirerend. Maar ik word gek van de organisatie van mijn school en het onderwijs in het algemeen. Ik ben me aan het oriënteren op iets anders.”

Ik word ongelofelijk kwaad als ik haar verhaal hoor. Misschien wel extra omdat ik uit een onderwijsfamilie kom. Scholen zouden de meest creatieve verheffende plekken in de samenleving kunnen en moeten zijn. Voor leerlingen en voor de mensen die er werken. Daarbij is het vrij onomstreden dat het onderwijs het belangrijkste maatschappelijke instituut is. Zeker in de kennissamenleving van de 21ste eeuw.

Toch is het altijd hetzelfde liedje: gepassioneerde mensen zoals Fatima die gemangeld worden in vreemde, ouderwetse organisaties. Geen wonder dat

getalenteerde jonge mensen die in het onderwijs belanden ‘alle andere opties open houden’. Eeuwig zonde natuurlijk.

Dit is absoluut geen pleidooi om scholen als uitdagende werkomgeving neer te sabelen. Integendeel, ik vind dat alle mensen die het onderwijs een warm taak toedragen de schone taak hebben om er alles aan te doen het onderwijs van de 21ste eeuw vorm te geven. Geen geringe taak. Maatschappelijke ontwikkelingen gaan zo snel dat het niet zo raar is dat complexe instituties zoals het onderwijs achterlopen. Het leidt wel tot de ironische situatie dat scholen nauwelijks lerende organisaties

blijken te zijn, terwijl leren toch hun *core business* is.

Eén van de kansen voor het onderwijs is trachten om met sociale innovatiestrategieën beweging te krijgen in de organisatie van het onderwijs. Sociale innovatie is een breed begrip en voor de afbakening ervan is een apart artikel nodig. Kort gezegd gaat het over de zoektocht naar innovatieve manieren om maatschappelijke zaken beter te organiseren.

Het doorbreken van standaardpatronen waarin mensen en organisaties vastgeroest zijn, waardoor het maatschappelijk potentieel niet optimaal tot ontwikkeling komt. In feite

komt het neer op het mogelijk maken van dialoog, nieuwe manieren van samenwerken, samen leren en innoveren. Met een grote nadruk op participatie en eigenaarschap van zoveel mogelijk mensen, vanuit verschillende perspectieven.

Vanuit die visie ben ik in 2009 samen met mijn collega's begonnen een dergelijke beweging op gang te krijgen. Hiervoor hebben we onder andere het programma Onderwijs Pioniers ontwikkeld. Op 23 maart werd voor de tweede keer de landelijke Onderwijs Pioniers Trofee uitgereikt aan deelnemende leraren, in Hoozeveen.

Het programma heeft een

duidelijke missie: leraren ondersteunen hun eigen ideeën te realiseren over hoe hun school beter kan. En daarmee ruimte scheppen voor vernieuwing op scholen van binnenuit op basis van de visie van de professionals die er werken.

Want scholen zouden in de 21ste eeuw dynamische, creatieve, lerende organisaties moeten zijn waar vernieuwing een permanent proces is. Gedragen vernieuwing welteverstaan, op basis van een constructieve dialoog tussen professionals.

Een lerares zoals Fatima die al een tijdje in het onderwijs werkt en op basis van vernieuwende ideeën mag bepalen hoe haar

schoolorganisatie, haar lessen of haar studiedagen beter kunnen? Een open dialoog met collega's over hoe de school beter en leuker kan? Het klinkt logisch maar dat is het niet.

Om allerlei redenen gaan er erg veel mensen over het werk van een leraar: de externe trainer komt vertellen hoe de didactische aanpak zou moeten zijn, voor het management moeten formulieren ingevuld worden, ouders trekken continu aan de bel, de inspectie staat op de stoep, de overheid verwacht van alles, zelfs een vakgroep kan zich autoritair opstellen. Tijdens vergaderingen worden snel takenlijstjes afgevinkt om vervolgens door te gaan met de waa van de dag.

Met Onderwijs Pioniers proberen we ruimte te scheppen. We organiseren een campagne met brainstormsessies waarbij deze vraag centraal staat: wat zou jij verbeteren als jij het voor het zeggen had op school? Een selectie van ideeën ondersteunen we met budget en begeleiding. We brengen de Onderwijs Pioniers uit alle hoeken van Nederland bij elkaar en om ervaringen uit te wisselen.

In een aantal maanden werken de Pioniers op hun school aan hun eigen idee. Elke Pionier kan je vertellen dat het niet makkelijk is, zo'n briljant eigen idee in de praktijk brengen. En hoe bevredigend het is als het lukt om je school samen met je collega's een beetje een andere richting op te duwen!

Op een school waar dat kan zou Fatima wel willen werken, dat weet ik zeker. En het is te hopen dat een programma als Onderwijs Pioniers daar in de toekomst niet meer voor nodig is.

Kimón Moerbeek (1983) werkt bij Stichting Nederland Kennisland.

> www.onderwijspioniers.nl

FOTO ANP/KOEN SUYK

Reageren op het nieuws? ingezonden@lc.nl of www.lc.nl